

POKLAD KAPITÁNA ZLOVASE 2024

MORSEOVA ABECEDA

Morseovu abecedu vymyslel vynálezce, sochař a malíř Samuel Morse. Původní abecedu zdokonalil v roce 1918 jistý Philips, který v podstatě vytvořil současnou podobu abecedy a sjednotil tehdy americkou a anglickou verzi kódu.

K přenosu zprávy zakódované pomocí morseovky je možné použít jak akustický signál (píšťalka), tak i elektrický signál (telegraf) nebo optický signál (praporky, záblesky světla).

A	.-	akát	M	--	mává
B	-...	blýskavice	N	-..	nástup
C	-.-..	cílovníci	O	---	ó náš pán
D	-..	dálava	P	.-.-.	papírníci
E	.	erb	Q	--.-	kvůli orkán
F	..-.	filipíny	R	-..	rarášek
G	--.	Grónská zem	S	...	sekera
H		Hrachovina	T	-	trám
CH	----	chléb nám dává	U	..-	učený
I	..	ibis	V	...-	vyučení
J	.----	jasmín bílý	W	.-.-	vagón klád
K	-.-	krákorá	X	-..-	xénokratés
L	.-..	lupíneček	Y	-.--	ý se ztrácí
			Z	--..	známá žena
1	.----		6	-....	
2	..----		7	--....	
3	...----		8	---...	
4	-		9	----.	
5			0	-----	

ŠIFRY

OPAČNÁ MORSEOVKA

V opačné morseovce píšeme místo teček čárky a naopak.

$-. / ---- / ... / -... // = \text{AHOJ}$

ČÍSLA

A) Místo teček píšeme čísla od 0 do 4 a místo čárek čísla 5 až 9

$16;0403;676;2579 = \text{AHOJ}$

B) Místo teček píšeme lichá čísla jednomístná čísla a místo čárek sudá

$16;1357;446;4773 = \text{AHOJ}$

PÍSMENA

A) Místo teček napíšeme samohlásky a místo čárek souhlásky

$\text{AV;IYOU;BLM;EFHK} = \text{AHOJ}$

B) Místo teček píšeme malé písmena a místo čárek velká

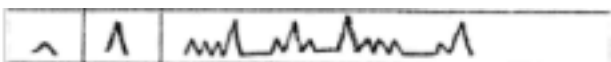
$\text{vlaK jEDe tAm a Sem} = \text{VPŘED}$

GRAFICKÁ MORSEOVKA

Morseovka jako trsy trávy:

Jako zuby na pile:

Jako stromy v lese:

Jako klínové písmo, noty v osnově, uzlíky na provázku a spousty dalších.

ŠIFROVACÍ TABULKY

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	

AHOJ

ZLOMKY

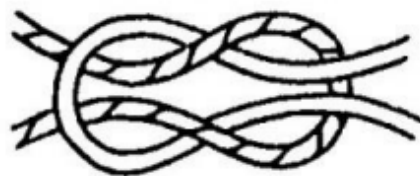
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1					2					3					4					5				

$1/1 \ 3/2 \ 5/3 \ 5/2 = \text{AHOJ}$

UZLOVÁNÍ

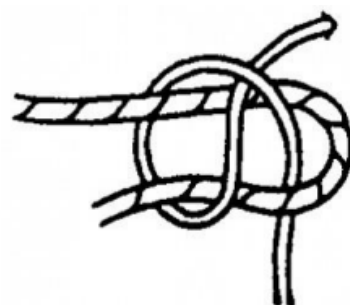
AMBULANTNÍ (PLOCHÁ) SPOJKA

používá se k upevňování obvazů, dlah, atd., protože je plochá (netlačí) a částečně se sama **tahem povoluje**.

ŠKOTOVÁ SPOJKA

dříve se používala na lodích k vázání tzv. škotové plachty (odtud název), jeden z nejpevnějších uzlů, lze s ním vázat i nestejně silná lana (lano – šátek,...), **v tahu se sama ještě více dotahuje**

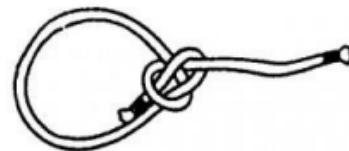
RYBÁŘSKÁ SPOJKA

je časově náročná, ale zato **pevná a neprokluzuje**, hodí se k vázání hladkých lan, vlasců, strun.

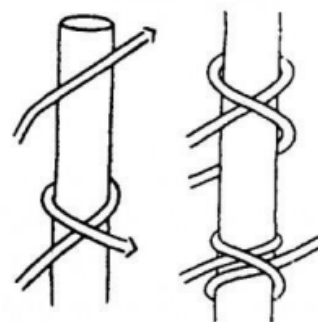
DRAČÍ SMYČKA

pevné oko, v podstatě obrácená škotová spojka, dokáže udržet člověka na skále stejně dobře jako omotat kmen stromu stahovaného z lesa

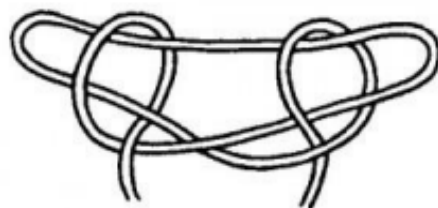
LODNÍ SMYČKA

používají ji nejenom námořníci, ale i např. horolezci k upevnění lana na slaňování, skautíci pro stavbu lanovek všeho druhu, zkrátka všude, kde je potřeba pevně přivázat lano ke kolíku, stromu nebo čemukoliv jinému

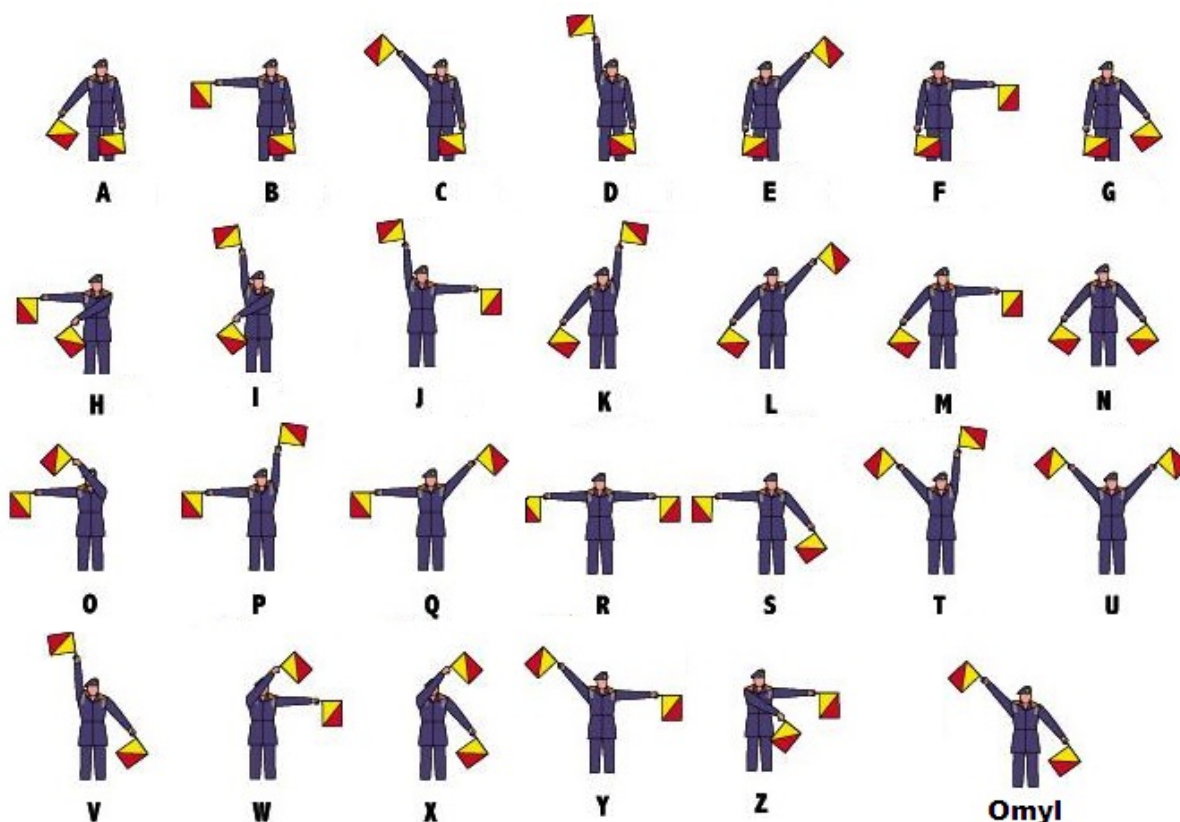
ZKRACOVAČKA

ideální uzel nejenom na zkracování příliš dlouhého lana, ale i na výrobu pout na lotry i jiné zlosyny všeho druhu

SEMAFOR - PRAPORKOVÁ ABECEDA

Praporková abeceda (semafor) je komunikační systém založený na signalizaci pomocí praporků v rukou vysílající osoby, kde poloha rukou vysílajícího signalizuje znak abecedy. Každou ruku je možno umístit do 7 poloh jimiž lze vytvořit 28 kombinací. Semafor byl původně vynalezen námořníky, je však využíván i v jiných odvětvích, přičemž pro komunikaci na moři se využívají červenožluté a na pevnině červenobílé praporky.

TYPY LODÍ

PLACHETNICE - loď, která je poháněna silou větru. Pohyb zvaný plachtění jí umožňují plachty, připevněné na stěžních a ráhnech. Plachetnice se staly možná prvními dopravními prostředky, které využívaly k pohybu jinou sílu, než sílu lidských či zvířecích svalů (kromě síly větru bylo ale možno vždy použít k dopravě i gravitační sílu Země).

ŠALUPA - jednostěžňová plachetnice s podélným oplachtěním určená především k příbřežní plavbě.

BARKENTINA - typ plachetnice se třemi a více stěžni

BAGHALA - byla pýchou Indického oceánu. Většinou měla dva až tři stěžně.

BRIGA - středně velká univerzální plachetnice, používaná od 18. do 19. století v různých námořních oborech od rybolovu po válečné využití.

ŠKUNER - typ námořní plachetnice o dvou a více stěžních, vyvinutý do konečné podoby v 18. století v USA.

BRIGANTINA - dvojstěžňová plachetní loď, zvaná též „škunerová briga“ (z německého *Schonerbrigg*), nebo „hermafroditní briga“ (z anglického *hermaphrodite brig*).

šalupa,

GALEONA - obchodní nebo válečná plachetnice, která se používala v 16. až 18. století.

KARAVELA - obchodní nebo válečná plachetnice, která se začala používat od poloviny 13. století ve Středomoří

FRAGATA - malá a rychlá veslovo-plachetní obchodní, později plachetní válečná loď

DRAKKAR - rychlá vikingská dlouhá námořní a říční loď.

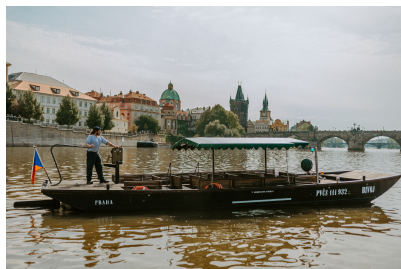
GALÉRA - veslice s pomocným oplachtěním. Byla využívána pro obchodní i válečné účely.

KUTR - menší až střední lodě s různým účelem, pro dopravu osob, menšího nákladu, rybářský kutr, kutr pobřežní stráže apod. Tyto lodě se používají většinou pouze pro plavbu blízko pobřeží nebo na dolním toku velkých řek, pro plavbu na širém moři nejsou vhodné.

PIROGA - domorodá dlabaná lodice, která je vyráběna vydlabáním z jediného kusu kmenu.

PRÁM - loď s plochým dnem, obvykle poháněný tlačení lodi vodou pomocí dlouhé tyče

JACHTA - široké spektrum malých lodí v historii i současnosti.

PRAMICE - malé plavidlo s plochým dnem (anglicky *flatboat* = "plochá loď"). Je hojně využívána zejména na klidných tocích a stojatých vodních plochách, v přívozech a k rybaření.

KANOE - malá podlouhlá loď umožňující zpravidla jízdu jedné až tří osob a určená zejména k jízdě po řekách. Pádlo pro kanoisty je jednostranné

KAJAK - malé obvykle pádlem poháněné plavidlo původem ze severských oblastí. Eskymáci je používali k lovu a dopravě. K pohánění kajaku se používá oboustranné kajakářské pádlo – tzv. dvojpádlo

RAFT - ploché široké gumové nafukovací plavidlo používané především pro expediční a komerční vodáctví resp. rafting.

VOR - plavidlo sestavené z dřevěných klád

KATAMARÁN - plavidlo se dvěma – obvykle rovnoběžnými – trupy, jedním trupem a jedním vahadlem.

anebo s

PARNÍK - loď poháněná parním strojem či parní turbínou.

LODNÍ TERMÍNY

Základní názvosloví: 1 – Komín; 2 – Zád'; 3 – Lodní šroub a kormidlo; 4 – Levobok; 5 – Kotva; 6 – Hrušková příď; 7 – Příď; 8 – Paluba; 9 – Nástavby

PALUBA - původně střecha, později svrchní kryt lodního trupu, který trup uzavírá jako skořepinovou konstrukci a podstatně se podílí na jeho pevnosti.

PODPALUBÍ - prostor v krytém trupu lodi pod palubou. Může sahát od příde až po zád', ale může být také kratší. Slouží k dopravě nákladu, k pobytu posádky, jako sklad a strojovna

PŘÍĎ- přední část lodi

ZÁĎ - zadní část nebo nejzadnější část lodi nebo plavidla

TAKELÁŽ - soustava vybavení plachetnice, která slouží k přenosu síly větru na trup plavidla a její přeměnu v pohyb vpřed. Zpravidla se skládá ze stěžňů, ráhen, plachet, lanoví a příslušenství pro manipulaci s oplachtěním.

STĚŽEŇ - u plachetnice dlouhý vertikální stožár, na kterém jsou zavěšena ráhna a plachty, je tedy nejdůležitější součástí takeláže.

BONAVENTURA čtvrtý stěžně na karavelách, karakách a galeonách

ČNĚLKA - Vyšší část stěžně

ČELEN - součást takeláže plachetní lodi. Je umístěn vodorovně až šikmo vzhůru na přídi lodě, přes něj přečnává daleko dopředu.

RÁHNA -součást takeláže plachetní lodi. Je to kulatina připevněná pohyblivě ke stěžni, která slouží k upevnění plachty.

STĚH - lano lodní takeláže, které spojuje vrchol nebo jinou část stěžně s trupem lodi směrem k přídi.

KÝL - součást konstrukce plavidla, jakási páteř jeho kostry, k níž se připojují příčná žebra.

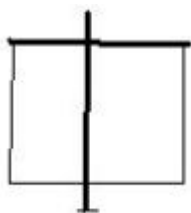
PÁDLO - jednoduché sportovní náčiní, které používá vodák. Jde o nástroj, sloužící k ručnímu pohonu lodí (**pádlování**). Od vesla se liší tím, že není nijak připevněno k lodi, ale je pouze drženo v rukou. Vyrábí se z mnoha materiálů, dřevo, plast a hliník, přidávají se i materiály jako kevlar a laminát.

VESLO - nástroj používaný k ručnímu pohonu a kormidlování lodí. Od pádla se liší tím, že se opírá dříkem o loď a pracuje tak na principu dvojitých pák.

PLACHTA - Jeden ze základních prvků na lodích nazývaných plachetnice. Lodě ji při plachtění používají jako pohon (v tomto smyslu jde o první využití přírodní síly člověkem vůbec.¹⁾ Plachty mohou fungovat ve dvou režimech – odporovém, či jako křídlo letadla

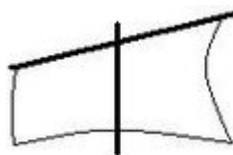
příčná plachta

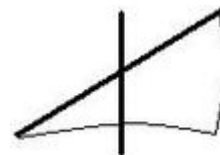
lugrová plachta

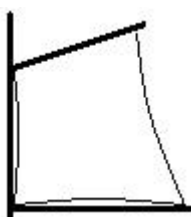
trapézová arabská plachta

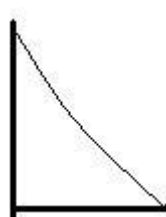
latinská plachta

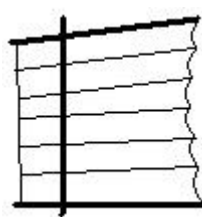
vratiplachta

bermudská plachta

čínská lugová plachta

račí kleště

VÝTLAK - hmotnost lodi, jak se projevuje objemem vytlačené vody podle Archimédova zákona. Uvádí se pro plně naloženou loď až po čáru ponoru, která bývá vyznačena na boku lodi.

RYCHLOST - Měří se v uzlech, 1 uzel = 1,85 km/h. Velké nákladní lodi a tankery dosahují rychlosti 25–28 km/h, válečné lodi a ponorky až 60 km/h

ADMIRÁL velel (velí i dnes) obyčejně loďstvu

VICEADMIRÁL velel (velí) podle okolností buď loďstvu nebo jen jednomu lodnímu svazu

KONTRAADMIRÁL velel lodnímu svazu nebo eskadře.

KOMODOR jeden z nejstarších lodních kapitánů určený, aby velel nějakému lodnímu svazu po čas určité bojové akce.

VLAJKOVÁ KAPITÁN byl pověřován obyčejně jeden z lodních kapitánů, dobrých odborníků, bez ohledu na pořadí či stáří. Byl jakýmsi pobočníkem admirála a sloužil na jeho vlajkové lodi.

LODNÍ KAPITÁN velitel lodi

PRVNÍ DŮSTOJNÍK měl na starost posádku

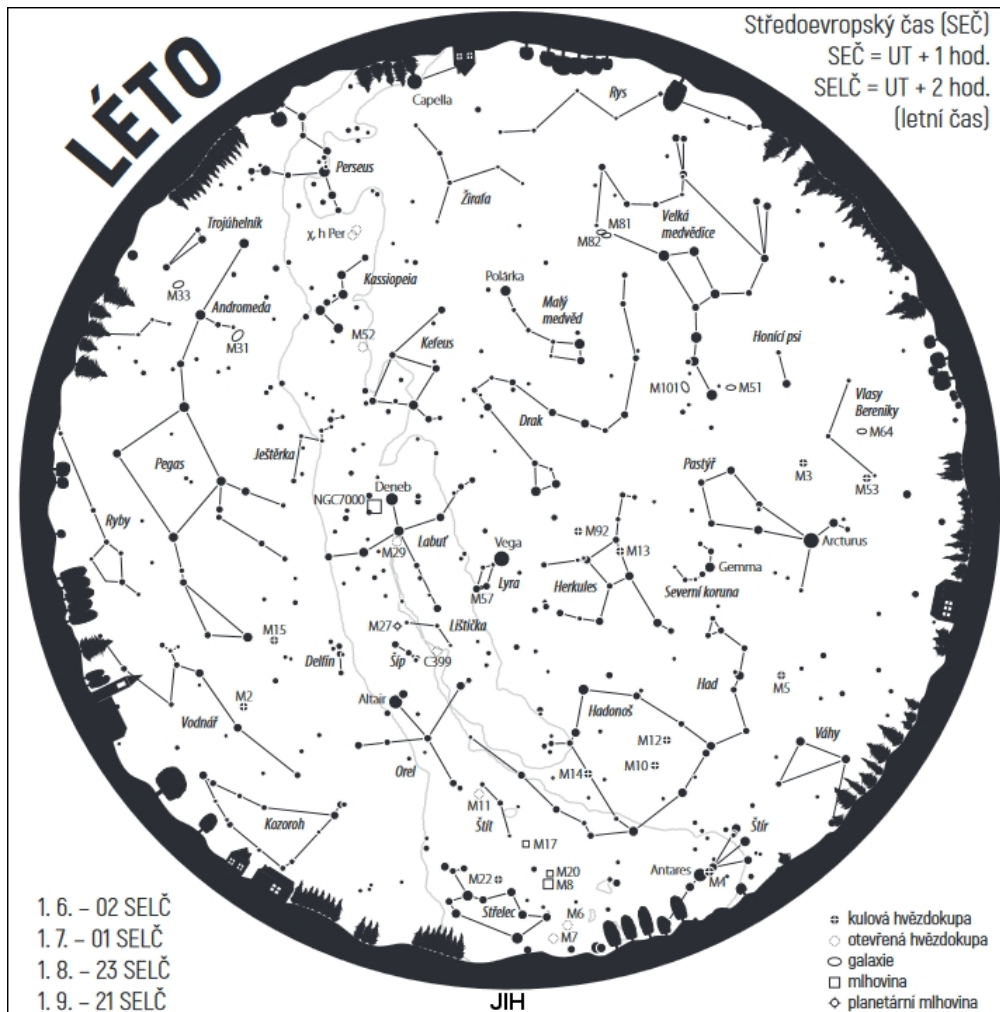
NÁMOŘNÍ PORUČÍK vykonávali po řadě strážní nebo hlídkovou službu, počet poručíků nebyl stálý

LODNÍ KADET - mladí lidé obyčejně z vážených rodin, sloužící dobrovolně na lodích a cvičící se ve všech znalostech potřebných pro službu na moři

NÁMOŘNÍK člen posádky námořního plavidla, lodi či ponorky

PLAVČÍK člen posádky, jehož úkolem je posluha a posílčkování důstojníkům a pasažérům lodi, a provádění dalších drobnějších pomocných úkolů nenáročného a nekvalifikovaného charakteru.

HVĚZDNÁ OBLOHA

Na nebi bylo Mezinárodní astronomickou unií (v roce 1930) nakonec ustaveno právě **88** souhvězdí s jejich hranicemi. Z nich 48 nese pojmenování ještě z antických dob, byla popsána v Ptolemaiově Almagestu. Názvy těchto 48 souhvězdí se vztahují k řeckým mýtům. Pokrývají především severní a rovníkovou oblohu.

Zajímavosti o souhvězdích

Největším souhvězdím celé oblohy bývala loď *Argo* (legendárních Argonautů). Toto veliké souhvězdí však bylo v 18. století rozděleno na Lodní kýl, Lodní zád, Kompas, Holubici, Létající rybu a Plachty. Dnes je největším souhvězdím Hydra.

Jen jedno souhvězdí je půlené. Had byl dříve součástí Hadonoše. Po jejich oddělení Hadonoš Hada přetáhl a Had se stal dvoudílným souhvězdím. Dvě jeho části můžeme rozlišit jako Hlavu hada a Ocas hada. Jde ale o jediné souhvězdí Hada.

Velký vůz není souhvězdí, ale tzv. asterismus. Jde o skupinu hvězd, která patří k souhvězdí Velké medvědice. Malý vůz se oficiálně česky jmenuje Malý medvěd.

V rámci krátkých časových úseků (den, rok) mají souhvězdí neměnný tvar a velikost, a to i nezávisle na momentální poloze na obloze (světová strana, nadhlavník). To vedlo již astronomy Aristotelovy doby k přesvědčení, že oproti vzdálenosti hvězd musí být velikost Zeměkoule zanedbatelně malá. Také je to ale vedlo k umístění Zeměkoule do centra kosmu.

V rámci dlouhých časových úseků ale souhvězdí již svoji podobu mění. Například v době druhohor bychom žádný ze současných obrazců na obloze ještě nenašli.

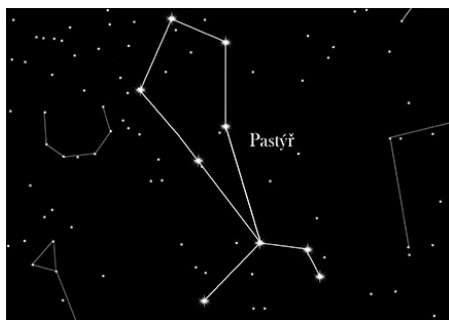
VELKÁ MEDVĚDICE

MALÝ MEDVĚD

PASTÝŘ

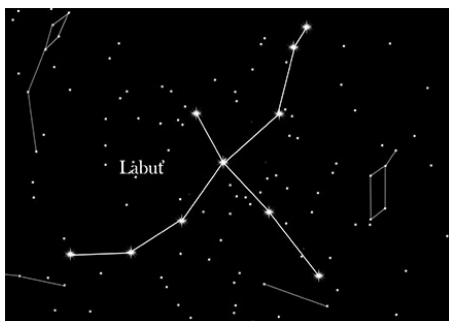
HAD

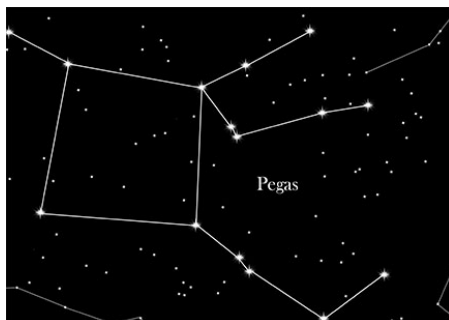
DRAK

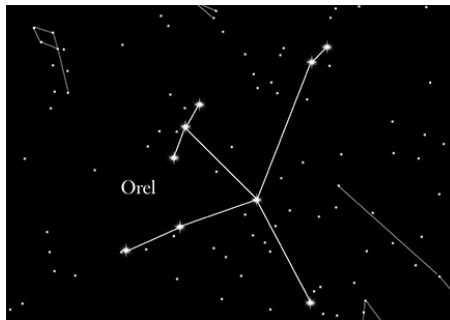
LABUŤ

PEGAS

OREL

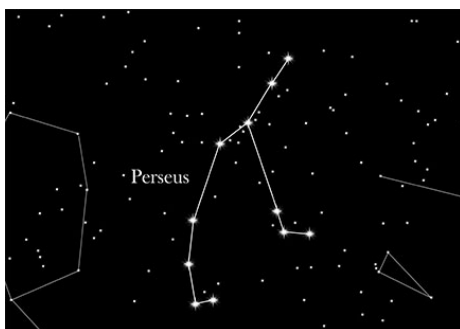
KASIOPEA

ORION

PERSEUS

ŽIRAFÁ

ORIENTACE V PŘÍRODĚ

URČENÍ SMĚRU PODLE SLUNCE: VÝCHOD A ZÁPAD

Světové strany se nejsnadněji určí východem a západem slunce, jelikož vychází na východě a zapadá na západě. Jedná se však o hrubé odhadnutí směru, které je přesné pouze v den rovnodennosti, kdy je den stejně dlouhý jako noc.

URČENÍ SMĚRU PODLE SLUNCE: KLACÍKEM

Pokud si chcete být jistí, najděte krátký klacík a zapíchněte ho do země. Místo, kde končí jeho stín, si označte oblázkem. Počkejte, než se stín posune zhruba o vzdálenost kroku a opět si vrchol stínu označte oblázkem. Pokud si stoupnete k oblázkům, abyste byli zády ke klacíku, měli byste být přesně čelem k severu, po vaší levici je západ, po pravici východ a za zády máte logicky jih.

HODINKY

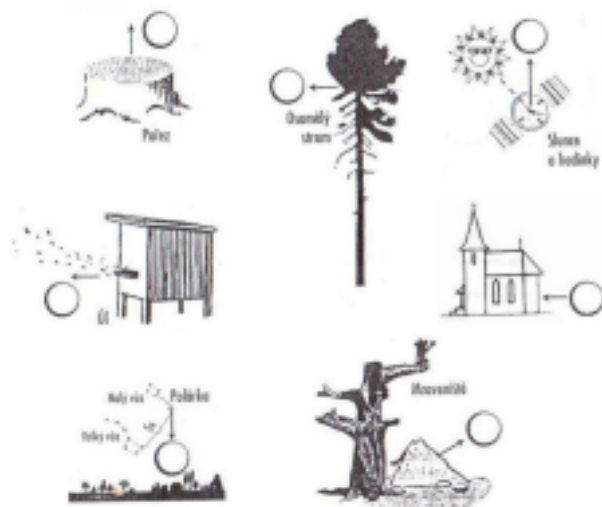
Pokud máte ručičkové hodinky, bude pro vás určení směru rychlé, tedy pokud vám jsou správně. K určení směru nám pomůže malá ručička. Natočte hodinky tak, aby směřovala na slunce a přesně v půlce mezi malou ručičkou dvanáctou hodinou je pomyslná osa směřující na jih.

URČENÍ SMĚRU PODLE HVĚZD

Pokud budete mít štěstí a bude jasná obloha, naučte se najít Polárku. Říká se jí také Severka, a jak již název napovídá, ukazuje na severní polokouli. Pokud byste ji nenašli, najděte Velký vůz a zhruba pětkrát prodlužte vzdálenost jeho zadních kol. Od Polárky si představte kolmici k zemi a máte nejlepší ukazatel severu.

URČENÍ SMĚRU PODLE PŘÍRODY

- * Pařezy mají letokruhy nej hustěji na severní straně
- * Mraveniště jsou k severu sráznější
- * Lišejníky rostou na osamělých stromech na severozápadu
- * Sníh taje od jižních svahů
- * Slunečnice se otáčí za sluncem i při zataženém obloze

PRVNÍ POMOC

Jak poznat Život ohrožující stav? Postižený masivně krvácí, nedýchá, případně dýchá „lapavě“, chrčí. Takovým stavem je i bezvědomí – dotyčný nereaguje na bolestivé podněty (silné štípnutí), třesení a má povolené svalstvo (je jako hadrová panenka). V takovém případě volejte „rychlou“ a pusťte se do resuscitace.

Volání RZP (rychlé záchranné pomoci)

Voláme na telefonní číslo : - 155
 - 112
 - aplikace záchranka.

Volání řídí dispečerka, neukončujeme hovor, dokud ho neukončí dispečerka.

1. Představit se.
2. Říct, co se stalo.
3. Co nej přesněji sdělit adresu (město, ulice, číslo domu, patro).
4. Kolik je na místě zraněných.
5. Zdravotní stav zraněných.
6. Jméno a věk zraněných (alespoň přibližně).

Protišoková opatření – 5T

1. Teplo – zabalit do deky, nenechávat na zemi prochladnout.
2. Tekutiny – nepodávat, pouze svlažit rty.
3. Ticho - uklidnit zraněného, odstranit rušivé podněty.
4. Tišení bolesti – znehybnit.
5. Transport – zavolat odbornou pomoc.

KPR (kardiopulmonální resuscitace) – umělé dýchá, masáž srdce

Umělé dýchání (frekvence)

Dospělý – 12 vdechů za 1 minutu.

Dítě do 8 let – 20 vdechů za 1 minutu.

Novorozenec – 30-60 vdechů za 1 minutu.

Masáž srdce (frekvence)

Dospělý – 100 stlačení za 1 minutu.

Novorozenec – 120 stlačení za 1 minutu.

Poranění páteře a míchy

Se zraněným nehýbat.

Hlavu obložit, abychom zamezili pohybu.

Uklidnit postiženého a zavolat odbornou pomoc.

Masivní krvácení

Máte-li gumové rukavice, strčte do rány prsty. (pokud rukavice nemáte, použijte prsty zraněného)

Volat odbornou pomoc.

Vytvořit tlakový obvaz. Z čehokoliv, co máte po ruce. Kus látky, šálu, kapesník...přitiskněte na ránu a silně utáhněte.

Kontrolovat stav a čekat na příjezd záchranářů.

Poranění břicha

Postiženého uložit na záda s podloženou hlavou a dolními končetinami.

Sledovat dýchání a puls.

Zavolat odbornou pomoc.

Tonutí

Vytáhnout tonoucího z vody - pouze vyškolený záchranář (u tonoucího hrozí, že stáhne zachránce pod vodu).

Zahájit resuscitaci.

Provést protišoková opatření (5T).

Sledovat dech a puls.

Zavolat odbornou pomoc.

Rozdíl mezi úpalem a úžehem

Úpal je z přehřátí.

Úžeh je z přímého působení slunečních paprsků.

DŮLEŽITÁ TELEFONNÍ ČÍSLA:

155 ZÁCHRANNÁ SLUŽBA

112 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

158 POLICIE

150 HASIČI

KPZ (KRABIČKA POSLEDNÍ ZÁCHRANY)

Je velmi důležitá část vybavení, která ti může pomoci vyřešit spoustu nepříjemných situací. Základem je pevná krabička (například plechová od Energitu), do které se všechny věci vejdou. Musí být velká tak akorát, aby se dala nosit v kapse. Věci, kterým by mohla ublížit voda, je potřeba dát do malých sáčků (pokud máte 100% vodotěsnou KPZ tak není třeba).

MÁ OBSAHOVAT: zápalky + škrtačko, kostka tuhého lihu – zabalená!, malá svíčka, zavírací i normální špendlíky, papír (min.A5) a kousek obyčejné tužky, polštářková náplast, tenký provázek, jehla+nit (min.4m) + pár knoflíků, drátek, kousek křídly – zabalený!, 50Kč, dva lístky na MHD, Může obsahovat cokoliv dalšího, pokud víš, proč to tam máš. Na vrchní stranu víčka napiš své jméno, příjmení, adresu a telefon na rodiče a celé to přelep izolepou, aby se to nerozpilo.

